

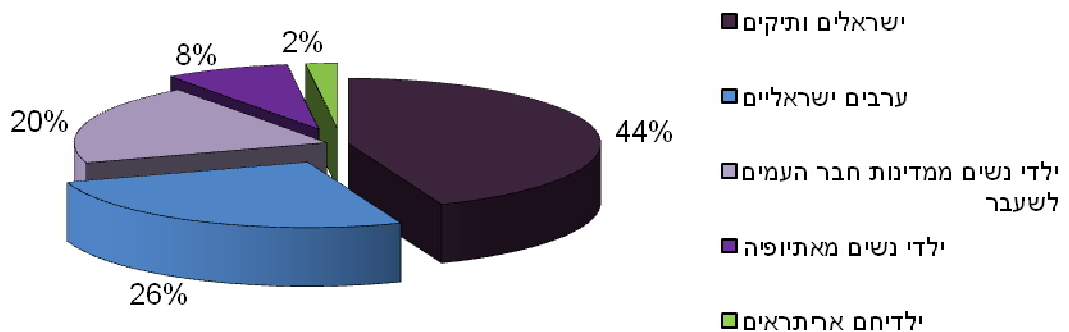

פרוייקט חינוך, תמיכה, טיפול והעשרת לילדים נפגעי אלימות

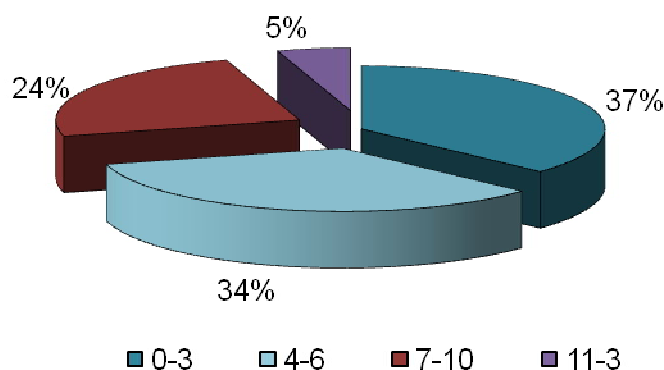
דו"ח לשנת 2012

במהלך שנת 2012 שהו במקלט המופעל ע"י עמותת מעון חירום לנשים 100 ילדים, בדירת המעבר שהו עם אמהותיהם 5 ילדים נוספים.

התפלגות הילדים - לפי מוצא אתני

התפלגות הילדים - לפי גילאים

פעילויות טיפוליות וחינוכיות עיקריות שבוצעו במהלך תקופת הדו"ח :

- הפעלת גן ילדים בשטח המעון. הגן מופעל ומנוהל ע"י גננת מוסמכת, דוברת עברית ורוסית. משכורתה של הגננת ממומנת ע"י משרד החינוך, הציוד והפעילויות ממומנים ע"י המקלט. בצוות הגן מתנדבת שירות לאומי שעובדת בגן במהלך 6 ימים בשבוע, ומאפשרת לגננת לעבוד בצורה פרטנית ולפי קבוצות גיל – כאשר יש צורך בכך. הגן פעיל לאורך כל השנה פרט לחופשות המוגדרות ע"י משרד החינוך.

- הפעלת מרכז למידה המספק עזרה פרטנית בלימודים לילדים בגיל ביה"ס. במסגרת מרכז הלמידה כל ילד/ה בגיל בית ספר, מקבל ליווי פרטני קבוע בהכנת שיעורי הבית ובעמידה בשאר מטלות בית ספר. הליווי מתבצע ע"י רכזת החינוך של המעון, מתנדבי שירות לאומי וגם ע"י סטודנטים מתנדבים. בנוסף, ילדים שנזקקו לכך זכו לתגבור פרטני לימודי ע"י מורה מקצועית בעיקר בתחומי המתמטיקה, מדעים, מולדת ואנגלית (סה"כ 73 שיעורים פרטיים עם מורה מקצועי בחודשים ינואר-יוני 2012, בשנה"ל תשע"ג לא היה עדיין צורך בשיעורים פרטיים ע"י מורה מקצועי בשכר).
- טיפול פרטני לכל ילד. במהלך תקופת הדו"ח כל ילד מעל גיל 3 או 4 ששהה במקלט קיבל טיפול רגשי (פרטני ו/או טפול דיאדי ו/או טיפול באומנות ו/או טיפול קבוצתי) ע"י עובדת סוציאלית שמומחית בטיפול בילדים.
- אבחון פסיכיאטרי לילד שחששנו שסובל מהפרעה פסיכיאטרית.
- אבחון פסיכו-דידקטי מלא לילד שנזקק לאבחון זה, וטיפול בו בהתאם להנחיות.
- קבוצת הדרכה וטיפול לאמהות שמתמקדת בעיקר בנושא ההורות ובהדרכה הורית. הקבוצה נפגשת, בהנחיית שתי עובדות סוציאליות, אחת לשבוע בשעות הערב. מבחינה תקציבית פעילות זו לא נכללה בשנת 2012 בפרויקט הנדון, אך מבחינת התוכן היא תרמה רבות לשיפור הקשר והתקשורת בין האמהות לבין הילדים.
- פעילויות טיפול והעצמה המבוצעות ע"י עובדות סוציאליות וכוללות: הדרכה הורית פרטנית לכל אחת מהאמהות, קשר עם לשכות הרווחה מהן הופנו המשפחות, קשר עם אבותיהם של הילדים השוהים במקלט ויצירת הקשר בין הילדים לבינם, הכנת הילדים והאמהות לקראת יציאתם את המקלט ועוד.
- פעילויות הקשורות להשתלבות הילדים במוסדות חינוך בקהילה כוללות: טיפול בכל הנדרש לקליטת ושילוב ילדי המקלט בביה"ס שונים בקהילה הן עם קבלתם למקלט והן התארגנות מיוחדת לקראת פתיחת שנת הלימודים תשע"ג, קשר עם יועצות ביה"ס, המחנכות והמנהלת בנוגע לתפקודם של ילדי המקלט בביה"ס, קשרים עם ביה"ס בכל הקשור בשילוב ילדי המקלט בפעילויות פנאי הקשורות לביה"ס, הצטיידות הדרושה לתלמיד (ביגוד, ספרים, מחברות, תיקים ועוד).
- מעורבות רכזות הבית שנמצאות במקלט לאורך כל שעות היום במערכות היחסים בין הילדים לבין עצמם ובין הילדים לאמהותיהן תורמת הן לטיפול השוטף בצרכי הילדים והן בהצגת דוגמה אישית לדרכים נכונות לטיפול בילדים, תקשורת לא אלימה, פתרון בעיות ע"י דיאלוג וכו'.
- טיפול משפטי וקשר של עו"ס הילדים של המקלט עם פקידות סעד בלשכת הרווחה ופקידת סעד מחוזית בכל הקשור לסדרי ראייה ומשמורת של האמהות לילדים שאינם שוהים עם אמהותיהם במקלט.
- הדרכות צוות – הדרכות שבועיות של העובדות הסוציאליות שמטפלות בילדים ומספקות הדרכה הורית פרטנית וקבוצתית לאימהות במקלט.

פעילויות העשרה ופנאי שבועו במהלך תקופת הדו"ח:

פעילות "שגרתית"

- סטודנטים מתוכניות שונות באוניברסיטת חיפה, הטכניון ומכללת גורדון, וכן תלמידי תיכון מבי"ס ליאו-בק, הגיעו יום-יום בשעות אחר הצהריים למקלט, כדי להעניק לילדים מספר שעות של הנאה, למידה, משחק ויחס חם. פעילות זו מתבצעת במשך כל שנת הלימודים האקדמית. השנה פעילות הסטודנטים המתנדבים החלה בתחילת נובמבר. מתחילת שנה"ל תשע"ב פעלו במקלט כ-30 סטודנטים מתנדבים ועוד מספר תלמידי תוכנית "מחויבות אישית" של ביה"ס ליאו-בק, ומתחילת שנה"ל תשע"ג פעלו כ-20 סטודנטים ועוד 20 תלמידי מחויבות אישית מביה"ס ליאו-בק.
- ריכוז הפעילות ההתנדבותית הברוכה שבוצעה במרכז הלמידה המופעל במקלט עבור ילדים בגיל ביה"ס, בוצע ע"י רכזת החינוך.
- הפעלת חוג יוגה לילדי הגן פעם בשבוע. בתקופת הדו"ח התקיימו 48 מפגשים.

- הפעלת חוג ריתמוסיקה לילדי הגן. בתקופת הדו"ח התקיימו 46 מפגשים
- הפעלת חוג חיות הכולל משחק, ליטוף והכרות עם חיות שונות. החוג מתקיים פעם בשבוע.
- חוג זה מתקיים בשעות אחה"צ ומשתתפים בו כל הילדים ששוהים במקלט באותה העת.
- החוג פעל בשנה"ל תשע"ב. בתקופת הדו"ח התקיימו 24 מפגשים.
- חוג מוסיקה ותנועה (הופעל ע"י מתנדבת). בחוג משתתפים בד"כ כ-15 ילדים בגילאים 3-11.
- החוג פעל במהלך שנה"ל תשע"ב – סה"כ 24 מפגשים.
- חוג יוגה מתקיים אחת לשבוע בשעות אחה"צ ומשתתפים בו כל הילדים ששוהים במקלט.
- החוג החל לפעול בשנה"ל תשע"ג ועד סוף 2012 התקיימו 14 מפגשים.

פעילויות "מיוחדות"

- במהלך השנה חגגנו מספר פעמים חגיגות יום הולדת גדולה למספר ילדים שנולדו בתאריכים קרובים. המסיבות כללו הפעלה של ליצן, כיבוד ועוגות. חגיגות עלו נתרמו ע"י חברת צורן.
- במרץ יצאו הילדים, האמהות ומלווים לטיול אביבי ביער ציפורי, יודפת ופארק הקופים. הטיול התקיים בהנחיית עמותת לוטם.
- במהלך כל חופשת הפסח התקיימה במעון מסגרת פעילות חוויתית בשעות הבוקר ואחה"צ. במסגרת זו הילדים נהנו ממגוון רב של משחקים, פעילויות יצירה, טיול רגלי באזור המעון ועוד.
- בל"ג בעומר המתנדבים במעון ערכו מסיבה שכללה הדלקת מדורה, משחקים והכנת פיתות.
- במאי הילדים נהנו מביקור בגן החיות בחיפה.
- בחודש יוני הילדים, האמהות ומלווים נהנו מיום כיף בפארק מיים.
- בחודש יוני קיימנו מסיבת פרידה לסטודנטים המתנדבים. המסיבה כללה פיקניק ביערות הכרמל, משחקים והפעלות.
- במהלך חודשים יולי ואוגוסט הופעלה בשטח המעון מסגרת פעילות חוויתית (5 ימים בשבוע 6-8 שעות ביום, ועוד 5 שעות ביום בימי שישי). חלק ניכר מהפעילות פוצל לשתי קבוצות גיל – קבוצת ילדי הגן והפעוטות וקבוצת הילדים בגיל ביה"ס. הפעילות רוכזה ע"י רכזת החינוך של המעון ובוצעה בפועל בעיקר בעזרת בני/ות שירות לאומי. הפעילות כללה: מגוון פעילויות יצירה, משחקי כדור, משחקי מיים, משחקי שולחן וגם יציאות (פארקי שעשועים ומשחקיות, ים, באולינג ל"גדולים" ועוד).
- 2 ימי כיף בפארק שעשועים גדול.
- פעמיים הילדים יצאו לצפות בסרטים בקולנוע.
- יום כיף עם מתנדבים מחברת צורן הכולל ארוחת צהריים בשרית עשירה.
- אחה"צ של כיף עם מתנדבים מבז"ן – כולל ארוחה "על האש".
- יום טיול בשמורת טבע באזור הצפון.
- מסיבה לפתיחת שנה"ל תשע"ג כולל חלוקת תיקים חדשים, חבילות שי וציוד לביה"ס.
- ביקורים בגן חיות.
- ביקור במדעטק (ילדים מעל גיל 5).
- ביקורים במשחקה (ילדים מתחת גיל 5)
- ביקור במספר הצגות ילדים (פסטיבל, פצפונת ואנטון ועוד)
- במהלך אוגוסט - ביקור שבועי בבריכה (יחד עם אמהות ומתנדבים).
- הפעלת מסגרת פעילות חוויתית במסגרת דומה למסגרת הפעילות שהופעלה באוגוסט במהלך חופשות החגים (סוכות וחנוכה).

צוות הפרוייקט

צוות הפרוייקט כולל:

- עובדת סוציאלית העוסקת בטיפול בילדים ומרכזת את כל הטיפול בהם.
- רכזת חינוך שאחראית על הפעלת מרכז הלמידה, על מערך החוגים ופעילויות ההעשרה השוטפות כמו גם על הכנה וביצוע מסגרות פעילות מעשירות במהלך חופשות ביה"ס. זהו תפקיד חדש במעון (החל מספטמבר 2011).
- בני/ות שירות לאומי-אזרחי שפעילים בתוכנית "הילדים" (2 בני/ות שירות לאומי בתשע"ב ו-3 בתשע"ג). בת שירות אחת שולבה בגן הילדים ובני שירות שעיקר פעילותו בשעות הצהריים ואחר הצהריים (מרכז למידה ופעילויות העשרה ופנאי אחה"צ).
- עו"ס נשים וילדים במעון שאחראיות על הדרכה הורית (פרטנית וקבוצתית).
- מנהלת המעון מפקחת על הפעילות של התוכנית ומשתתפת לעיתים בישיבות הצוות של הפרוייקט.
- פעילים בפרוייקט הנדון גם סטודנטים מתנדבים מהטכניון ומאוניברסיטת חיפה. אלו פעילים בפרוייקט, בד"כ אחת לשבוע.

הועד המנהל של העמותה, שנפגש בממוצע אחת לחודש מקבל עדכונים שוטפים על הנעשה בפרוייקט.

הישגים ותוצאות

שנת 2012 מאופיינת במספר שיא של ילדים ששהו במעון חירום לנשים. צוות התוכנית נדרש לקלוט, לבצע אבחון ראשוני של צרכים ובעיות ולטפל במספר רב של ילדים. מן הראוי לציין כי חלק ניכר מהילדים (כ-50%) שהו במעון תקופה קצרה מאוד – פחות מחודש. זהו משך זמן שלא מאפשר לבצע טיפול משמעותי שיגרום לשיפור במצבם (הרגשי, החינוכי ו/או ההתפתחותי) של ילדים.

- באופן כללי, ניתן לומר שחלה עלייה משמעותית ברווחת הילדים ששהו במעון חירום לנשים והשתתפו בפרוייקט הנדון במשך תקופה שעלתה על 3 חודשים (שהיא תקופה טיפולית שמתחילה להיות משמעותית).
- במהלך השנה שמנו דגש רב על הקשר ועל התקשורת בין האמהות לבן ילדיהן, מתוך הבנה כי לאחר היציאה מהמקלט, האמהות יהיו האחראיות לרווחת הילדים ולחינוכם, ואם הן והילדים יפנימו כללי תקשורת נכונים והאמהות יהיו קשובות וימלאו את צרכי ילדיהן - השיפור במצב הילדים במהלך ההשתתפות בפרוייקט ישומר גם עם יציאתם מהמקלט. ראינו כי אמהות רבות מבינות ומפנימות קודים של תקשורת נכונה, לומדות להקנות גבולות לילדים ולזהות את צרכיהם. שוב, במרבית המקרים, נראה היה כי חל שיפור ניכר בתקשורת ובקשר בין האמהות לילדיהן.

יישום תוכנית הערכה ומדידה

בתחילת תשע"ב החלטנו בביצוע תוכנית הערכה ומדידת תוצאות חדשה. במסגרת תוכנית זו נשות הצוות מעריכות את מצבו של כל ילד/ה פעמיים בשנה. במהלך יוני 2012 נשות הצוות מילאו את טופס זה עבור אותם ילדים ששהו במעון למעלה משלושה חודשים והגיעו למעון לאחר ספטמבר 2011 (תחילת ביצוע תוכנית המדידה). טפסים "כפולים" כאלו מולאו עבור 7 ילדים. הממצאים הפתיעו בבהירותם. להלן הממצאים:

בתחום הלמידה – 100% מהילדים שיפרו את הישגיהם הלימודיים. אצל קצת יותר ממחצית מהם השיפור הינו משמעותי מאוד. אצל האחרים קיים שיפור במספר פרמטרים.

בתחום הקשב והריכוז – הממצאים מצביעים על כך כי 6 מבין 7 הילדים רגועים ומתרכזים טוב יותר. 5 מבין 6 הילדים הללו סבלו מהפרעות קשב וריכוז משמעותיות עם הגיעם למעון, מצבה של השישית היה סביר מההתחלה – ובכל זאת חל שיפור במהלך שהותה במעון. נראה כי הילד השביעי סובל מהפרעות נוספות ונראה כי הוא חי ב"עולם משל עצמו".

בתחום הרגשי – מצב הרוח הכללי של 100% מהילדים השתפר. נמצא כי התקפי הזעם שלהם פחתו, הם פחות רגישים לביקורת והאלימות בה נקטו (מילולית ופיזית) צומצמה באופן משמעותי. 6 מבין 7 הילדים סבלו מחרדות ופחדים כשהגיעו למעון. אצל 6 מהם החרדות פחתו באופן משמעותי במהלך שהותם במעון.